

Mener trærne må tas vare på

Riksantikvaren vil verne UiBs bygninger. Botanikkprofessor Dagfinn Moe vil verne trærne på Høyden også.

HANNA SOMMERSTAD
SIRI HARDELAND (foto)
hanna.sommerstad@bt.no

–De eldste trærne i denne alléen er fra 1753!

Det er en perfekt høstdag i Bergen. Solen skinner og varmer opp den skarpe luften. BT har tatt med seg Dagfinn Moe, professor emeritus i botanikk, på allévandring. Vi befinner oss i Allégaten 70, også kjent som «geofysen» eller Vervarslinga på Vestlandet. Nå peker og forteller han energisk.

–Det var Johan Fredrik Fosswinckel som i sin tid fikk disse lindetrærne importert fra Holland, sier Moe.

Det er riktignok ikke så mye igjen av den originale alléen, som tidligere strakte seg langs hele Allégaten og ned til Samfunnsvitenskapelig institutt.

–Det som er fascinerende, er at værvarslingsbyggets midtre del sto ferdig i 1928, altså mye senere enn trærne kom til. Men den er tydelig tegnet og bygget i perfekt symmetri med den mye eldre beplantningen.

–Her har det vært en arkitekt som har tenkt helhetlig. Det er det ikke ofte man ser, konstaterer Moe.

Eldre enn bygningene

I et halvt år har den pensjonerte 74-åringen, sammen med kolleger ved Univer-

fakta alléer

■ Alléer var en motesak i Norge på 1700-tallet, men hadde også en praktisk funksjon. I et «kongelig reskript» fra 1757 fremgår det at offentlige plasser skal beplantes med lindetrær «som en Betryggelse i Ildebrand og en Prydelse».

■ I Bergen ble blant annet hele Fjøsangerveien beplantet med en allé, Hans Tank plantet en allé opp Kalfaret, og i årene 1800–1810 ble hele strekningen videre til Fløen beplantet med lindetrær.

■ Damsgård hovedgård, Årstad gård og de fleste andre gårdene rundt om hadde alléer fra sent 1700-tall.

KILDE: PROFESSOR EMERITUS I BOTANIKK, DAGFINN MOE

FRA 1700-TALLET: De fleste av trærne i denne alléen, opp mot inngangen til Vervarslinga på Vestlandet på Florida, kan dateres tilbake til 1753. Det var Johan Moe vil ha inn i Riksantikvarens verneplan for UiB. Bygget er tegnet og oppført slik at det skulle passe med den mye eldre beplantningen.

HISTORIEN: Selv om Dagfinn Moe er professor i botanikk, er det historien trærne forteller han fascineres mest av. Her, ved Universitetsbiblioteket, står trær som dateres tilbake til da Claus Fasting var rådmann.

sitetet i Bergen (UiB), jobbet med verneprojektet. Det var nemlig 14. mai i år at forslaget fra Riksantikvaren kom, et forslag som innebar å verne 38 av UiBs bygninger, fordelt på 15 komplekser.

Forslaget inngår som en del av Kunnskapsdeparte-

mentets landsverneplan, som blant annet inkluderer statlige eiendommer som høyskoler og universiteter. Men på fredningskartet var det ikke tegnet inn nok av de viktige grøntarealene, mener Moe og hans kolleger.

–Man glemmer å tenke

PERFEKT SYMMETRI: Anlegget i tilknytning til Vervarslinga på Vestlandet, eller «geofysen», er Moes personlige favoritt i Bergen. Parken er inspirert av 1920-tallets nyklassisisme.

på at trærne her er mye eldre, og bærer på mye mer historie, enn mange av bygningene, sier Moe.

Nå har han og flere fra UiB sendt inn en høringsuttalelse til Riksantikvaren, hvor de foreslår at de gamle alléene og flere av trærne rundt omkring på

Høyden også bør inngå i vernet.

Fascinert av historien

Parkanlegget sør for værvarslingsbygget er en av Moes personlige favoritt-anlegg i Bergen. Det er designet i nyklassisistisk stil og arrangert i perfekt

Tips oss om smått og stort som skjer i byen.
Send en e-post til byen@bt.no

Fredrik Fosswinkel som plantet de hollandske lindetrærne. Det er blant annen denne delen av den gamle alléen professor emeritus Dagfinn

symmetri med selve bygget.

–Hele dette området, både foran og bak bygget, ønsker vi skal inkluderes i Riksantikvarens verneplan, sier Moe, før han tar oss med videre bortover på Høyden, nærmere bestemt til Fastings Minde.

Her plantet rådmann Claus Fasting mellom 1785 og 1790 en allé av lindetrær som strakte seg fra «Nygårdsporten», forbi Muséplass (sør for Johanneskirken), opp til dagens Sjøfartsmuseum og ned på andre siden av Høyden.

Moe forteller at det i mange tilfeller kan være vanskelig å avgjøre alderen på lindetrærne – særlig de som er frisert, eller «stuvet», som det heter på fagspråket. Her kan

årringene være svært smale, og trærne vokser også betydelig mindre pr. år enn de ville gjort hvis de hadde vokst fritt.

–Derfor er det mange som bommer og tenker at trærne er mye yngre enn de er. Da tenker man heller ikke på historien, forklarer professoren.

Og det er nettopp historien som danner bakgrunn for hans fascinasjon for de gamle alléene.

–Det er først når man setter sammen puslespillbrikkene at man kan forstå den historiske betydningen av beplantningen.

Hos Riksantikvaren i Oslo sitter Ingrid Djupedal. Hun er leder for landsverneplanprosjektet og har mottatt UiBs høringsuttalelse.

–Hvorfor ble ikke disse grøntarealene inkludert i det originale forslaget?

–Det er grøntarealer med, men det er en avveining hele veien. Kanskje vi skulle vært

bedre på grønt – at vi har hatt for mye fokus på bygninger. Det er når vi får inn hele forslaget, altså alle høringsuttalelsene, at vi ser hva vi mangler. Det har vi fått nå, så nå skal vi gjennomgå alt sammen.

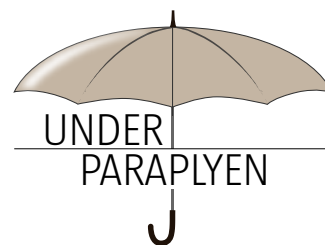
Djupedal forteller at Riksantikvaren har vært litt tilbakeholden med å inkludere for store arealer rundt bygninger fordi eierne ofte ønsker muligheter for utbygging i fremtiden.

–Det er nok ikke sannsynlig at vi tar med alt UiB foreslår, men jeg er sikker på at det blir forandringer fra det eksisterende forslaget. Mye av det de foreslår dreier seg om trær og alléer i tilknytning til inngangspartier, og der er det jo lite sannsynlig at man vil bygge ut uansett, sier hun.

Riksantikvaren vil nå ha en prosess sammen med UiB og Kunnskapsdepartementet, hvor de ser på høringsforslaget. Djupedal håper å ha et endelig vedtak klart rett etter jul.

Trærne bærer på mye mer historie enn mange av bygningene

DAGFINN MOE,
PROFESSOR I BOTANIKK

LESERBILDE

Har du tatt et fint bilde, send det til leserbilder@bt.no eller som mobilfoto til 2211. Hver måned kårer vi en vinner som får flaxlodd i posten.

KVAMSKOGEN: Fjellvatnet blinket vakkert denne blikkstilte høstdagen i september. FOTO: KAREN LEIGRE

I denne spalten presenterer vi første vers fra noen av de utallige sangene som er skrevet om og til Bergen.

*Vi i frå Laksevåg, med nokken venner,
kommer i sammen så ofte vi vil,
Heldige e vi som kverandre kjenner,
det er et nettverk som få kjenner til.
Vi har holdt sammen fra vi gikk på skulen,
ble konfirmerte og gifte med barn.
Folk i frå Leite å Nordnes å Mulen
vet ikkje engang at dette går an.*

Fra «Vennskap». Tekst: Kjell Asbjørn Hundvin. Melodi: «Flickan från Backafall». KILDE: SANGBOKEN «LAKSEVÅG SIN SJEL»

15

Orlogsstasjonen Haakonsværn er Sjøforsvarets hovedbase og ligger i Mathopen, 15 kilometer fra Bergen sentrum. KILDE: BERGEN BYLEKSIKON

God kommunal service

Bergen kommune er best i Hordaland og kommer på andreplass blant landets storbyer i Forbrukerrådets kommunetest. Bergen skårer full pott på informasjonstjenester til innbyggerne. Kommunen får en gjennomsnittskaraktér på 74,5 poeng (høyest mulig 100), mot 60 poeng på landsbasis.

HAVNEN

DOKKESKJÆRSKAIEN TVERRENDE: «Hav Sund» fra Stavanger kl. 08.00, drar ut igjen kl. 12.00.
FESTNINGSKAI 1: «Oms Resolution» fra offshore Nordsjøen kl. 10.00.
HURTIGRUTEKAIEN: «Richard With» fra Kirkenes kl. 14.30, retur kl. 20.00.
JEKTEVIKSTERMINALEN TVERRENDE: «Sea Cargo Express» fra Aberdeen kl. 23.00, til Trondheim i morgen kl. 16.00. KILDE: BERGEN OG OMLAND HAVNESEEN